

ço és, que jaga nua ab són frare qui sia gran, car sovín havem vists d'açò grans escàndels, e 'n lo món ha dextat lo *susan* (A, *susany* I); Sent Jerònim, axí matex ---», id., *Llibre de les Dones*, cap. 29;¹ «com ella parlarà ab lo millor seny, lavors, per menyspreu, que-s luny d'ella, ab un gran *susany* o rialla, dient: —Tota fembra és orada—. O dient: —No us sabets què us diets», id. *Terç* (NCL. I, 280.17); «parlar-los ab humilitat, sens *susany*, regany, rebellió e malignitat, mas tostemps ab deguda reverència», id. *Dones*, § 203 (144r2), i encara un altre passatge d'ell mateix, en el qual, però, el ms. principal porta una forma *suany* que ve a coincidir amb l'occitana: «qui ab regany o *suany*, o ab paraules dures, torbarà pare o mare, Déus lo portarà a gran confusió», id. id. (144v2).

No és, però, que fos un terme propi d'Eiximenis, car també el trobem en altres escriptors de l'època. «E prec-vos que no us enugets / si prolixament lo us recit / ne si-l dictat no és tan polit / com als legidors se pertany; / e no us vullats traure *susany*, / si no hi vesets rima subtil, / car ignorant sui de l'estil / dels trobadors del saber gai», Bmetge (*Fortuna e P.*, NCL., 58.3). «De cascun hom - se tany que parle pla, / clar, poc e breu, - ab dreta raó rendre, / senes *susany* - e ses vertat ofendre; / e fet dubtós - que no-l jutge certà, / e no difam - altruy ne dig' orresa, / ne lause molt ---», Cobles de Pere Marc (el pare d'Ausiàs);² «È ara-m mostra e fay parvent / que no-m coneix, / ans, quant me veu lay, me escarnex, / e-m fa *susany*, / e acull qualsevol estrany / mils que no me», Fc. de la Via (DAg.).

+*Sosanyament*: «Jhesuchrist --- remembrant seré --- dels trebals que soferí --- dels escopimens, e dels batements, e dels ga<n>yaments e dels *sozsanaments* e dels puaments dels claus», *VidesR*, 87v2 (trad. *subsanationum*, Roze «moqueries», veg. n. 128 de l'ed.). +*Susania* «Fetilleries dyabolicals: açò són adevins e adevines, sortillers e sortilleres, --- breus al coll, *susanyes*, sortilleries ---», StVicentF (*Serm.* I, 21.31, imprès a tort *susànies*, que no tindria interpretació possible, mentre que *-ia* és paral·lel de *-ment* del mot anterior).

Fora del català aquest verb només es troba en cast. antic (junt amb el derivat *sosaño* = al nostre *susany*), on *sosañar* és molt freqüent, més que en català, en els Ss. XIII i XIV, apareix entre molts altres en Berceo, *Alexandre* i l'Arx. de Hita, i ja en el *Cid*: «El conde don Remont non gelo precia nada; / adúzenle comeres, delant gelos paravan: / el non lo quiere comer, a todos los *sosanava*: / —Non combré un bocado ---». Les formes amb *-n-* en lloc de *ñ* no semblen ser més que grafies imperfectes. Viu encara en algun parlar lleonès *asusañar* «remedar a uno mofándose de él» en el NO. de la província.

L'oc. ant. *soanar* 'refusar', 'menysprear, desdenyar', s'aparta resoltament de *sosañar/susanyar* per la forma, i tampoc hi coincideix gaire en el sentit, digui el que digui M-Lübke (REW, 8392);³ i seria impossible explicar la desaparició d'una *-s-* recolzada: dissimilacions com la de *beasses* BISACCIA poden afectar sola-

ment una *s* sonora i intervocàlica, d'altra banda aquest tipus de dissimilació, corrent i quasi normal en català, a penes es registra mai en llengua d'oc, i justament en aquest mot la forma sense *-s-* és general en occità i no és catalana. Com va dir Jud (ASNSL cxxvi, 133-135; *Homen. a MzPi.*, 1925, II, 27n.) és més probable que *soanar* vagi amb el fr. ant. *saoner* 'descartar, rebutjar', d'origen germànic.

Pel que fa a *sosañar* indicava Jud la possibilitat que es derivés del cast. *saña* 'ira', amb el sentit primitiu de 'insultar', tal com *sollamar* o *sorrabar* es deriven de *llama* y *rabo*; cosa perfectament possible. Però, com vaig indicar a l'article del DCEC/DECH és més senzill partir de SUBSANNARE que té el mateix sentit i és un mot existent, molt freqüent a la Vulgata i en altres escrits de Pares de l'Església, com ho va dir també Jud en VRom. v, 304: justament hem vist que hi ha *subsannatio* en el text de Voragine corresponent al *sozsanament* de les *VidesR*. SUBSANNARE és derivat de SANNA 'mofa', bastant usat en autors de l'Edat d'Argent: es creu que sigui un manlleu del gr. *σάνας* 'boig', 'insensat', *σάντων* 'imbècil', 'neci'. Afegim que deu tenir origen del mateix mot romànic l'albanès *šān* 'jo em mofo, escarneixo' que Gustav Meyer (*Alban. Gramm.*, 100) ja relaciona en alguna forma amb la nostra família, o amb ll. *sannio* corresponent al *σάντων* grec, però pel significat no coincideix amb aquest sinó amb el nostre mot llatí i hispànic; per tant suposo que forma part de la immensa massa de mots manlleuats per l'albanès al llatí vulgar.

A la base SUBSANNARE correspon bé una *-ss-* sorda del cat. i del cast. antic; i no vivint el mot en l'actualitat és impossible assegurar si la seva *-s-* interna era sorda o sonora, car en cast. medieval ben pocs són els qui ho distingien gràficament, en català n'hi ha més que ho feien, però també amb moltes excepcions; com que en el nostre cas totes les grafies són amb *-s-* simple, tindria realment sonora en català? Encara que fos així no seria objecció gens forta contra la nostra etimologia, no sols perquè aquest detall fònic és dels més sensibles a contaminació d'altres mots (concretament *susara*, *sosa*) sinó perquè la combinació SUBS-estava molt exposada a l'absorció de la *-B-* en la *-u-* i per tant ja pogué haver-hi SUS- en llatí vulgar amb *-s-* intervocàlica sonoritzable (altrament l'ed. de Lió del citat passatge de Voragine porta *susannationum*).

Encara que l'oc. *soanar* i el cat. *susanyar* tinguessin forma i etimologia diferents, s'acostaven tant pel sentit que és probable que hi vagi haver influència recíproca: *soanar* es troba també en els trobadors catalans (bastant en Cerverí, i ja hem vist que hi ha un cop *suany* en un ms. d'Eiximenis); a causa d'això en els passatges catalans el significat català s'acosta al de l'occità, i viceversa la metàtesi de *soanar* en *soanar* degué ser provocada o reforçada per influència del nostre SUBSANNARE.

Per als DERIV. *susany*, *susanyament* i *susania*, V. supra.

¹ Passatge que forma part d'un llarg tros, evidentment escrit originàriament en vers per Eiximenis